

KARAÇAY-ÇERKES CUMHURİYETİ

Karaçay – Çerkes Cumhuriyeti

Yüzölçümü : 14.100 km²

Nüfusu : 220.000

Başkenti : Çerkesk

COĞRAFİ KONUMU

Rusya'nın güneybatısında, Stavropol bölgesinde bir Cumhuriyettir. Büyük Kafkasların derin vadi ve boğazlarla bölünmüş olan ve Dombay-Ulgan dağında 4.047 m'ye ulaşan kuzey uzantılarının arasında yer alır. Alp tipi çayırların arasından yükselen dağları kaplayan sık ormanlar, yükseklik arttıkça yerlerini önce kayalıklara, ardında da buzullara bırakır.

TARİHÇE

Karaçayların soylarının Hun ve İskitlere kadar uzandığı söylenmektedir. Bir Kıpçak boyu olan Karaçaylar, Balkarlar gibi uzun süre göçebe bir hayat sürdürdüler. 15. yy'dan 1812'ye kadar Osmanlı himayesinde

Kabartay beylerine bağılı kaldılar. Ruslar 1812'de bölgeyi işgal ettiler. 1822'de Rus yönetimine karşı ayaklanan Karaçaylar, ağır bir yenilgiye uğradılar. 1905'te başlattıkları ayaklanma da başarısızlıkla sonuçlandı. 17 Kasım 1991'de Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti'nin eski itibarı iade edilmiştir. Rusya, onlara haksızlık edilerek sürgüne gönderildiklerini kabul etmiş ve Cumhuriyetin itibarını iade etmiştir. Karaçaylar yabancı iradenin yoğun baskılarına rağmen, dil ve kültürlerini bütünüyle muhafaza etmeye çalışmışlardır.

İDARİ YAPI

Çerkesler, üç ayrı soydan (Adige, Çerkes, Kabartey) oluşmakta ve genellikle şehirlerde oturmaktadırlar. Karaçaylar, Balkarlarla aynı dili konuştukları halde aynı idarî yapıyı paylaşmamakta, kendi özerk bölgeleri olan Kuban vadilerinin orta ve yüksek kısımlarında yaşamaktadırlar. Karaçaylar, Teberde, Üçköken, Dombay, Zelencuk bölgelerinde yoğun olarak bulunmakta, soy olarak Kumanlardan geldikleri söylenilmektedir. Karaçayların merkezi Karaçeyfski'dir.

EKONOMİ

Karaçayların en büyük ekonomik kaynakları hayvancılıktır. Karaçay koyunu, Karaçay atı ve Karaçay köpeği dünyaca ünlüdür. Ülkede dağ turizmi, sağlık turizmi, av turizmi için olağanüstü güzel yerler vardır. Ayrıca Rusya Federasyonu'nun ikinci büyük çimento merkezidir. Bunun yanısıra makine, elektronik saat fabrikası, yakut, kimya, uranyum madeni, altın, taşkömürü işletmeleri ekonominin yoğunlaştığı alanlardır. Ayrıca 100'den fazla mineral suyu kaynağı vardır. Sanayii esas itibarıyla Çerkesk şehrinde.

EĞİTİM

Karaçay-Çerkesk'te 231 ortaokul, 34 teknikum, 1 üniversite vardır. Yılda yaklaşık 79 bin öğrenci ortaokulda, 5100 öğrenci teknikumlarda ve 4100 öğrenci de üniversitede okumaktadır. Anadil ile eğitim yapılmaktadır. Her dört kişiden biri Yükseköğrenime devam etmektedir. Bölgede okuma-yazma oranı en yüksek ülkedir.

Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti;

Kuzey Kafkasya'da bulunan, Rusya Federasyonu üyesi bir cumhuriyettir. Yüzölçümü 14.100 km²'dir.

Başkenti Çerkessk olup, ikinci büyük kenti de Karaçayevsk'dir.

Resmi ve konuşulan diller

Karaçayca, Çerkesce (Kabartayca), Rusça, Nogayca, Abazaca

CUMHURİYETİN YAKIN TARİHİ

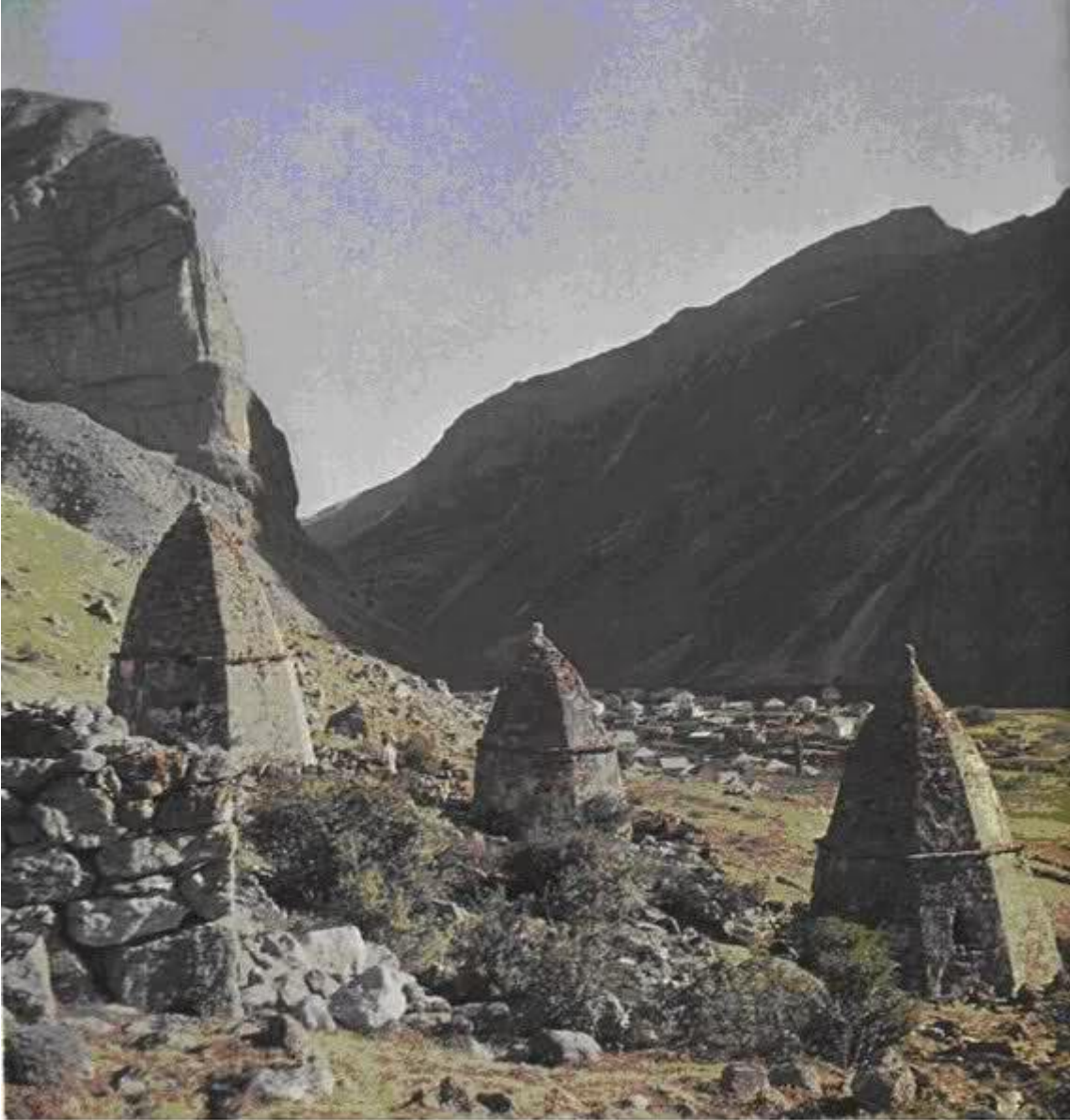
12 Ocak 1922'de Rus SFSC'ne bağlı "Karaçay-Çerkes Özerk Oblastı" adıyla kuruldu.

26 Nisan 1926'da merkezi Karaçayevsk kenti olan "Karaçay Özerk Oblastı" ve Çerkessk merkezli "Çerkes Ulusal Okruğu" biçiminde bölündü.

30 Nisan 1930'da "Çerkes Özerk Oblastı" adını aldı.

1943'te Nazi Almanyası ile işbirliği yaptıkları gerekçesiyle Karaçayların tümü Kazakistan'a ve kısmen Özbekistan'a sürüldü. Karaçay Özerk Oblastı da lağvedilip toprakları Gürcistan'a eklendi ve bu topraklara Svan göçmenler yerleştirildi.

1956'da saygınlıkları geri verilen Karaçayların anayurtlarına dönüş izni çıktı ve eski Karaçay topraklarını da kapsamak ve merkezi Çerkessk kenti olmak üzere, 9 Ocak 1957'de "Karaçay-Çerkes Özerk Oblastı", 1926 öncesinde olduğu gibi, "Karaçay" ve "Çerkesya"nın ikinci kez birleştirilmesiyle, yeniden oluşturuldu. Svanlar da Gürcistan'a geri gönderildiler. "Karaçay-Çerkes Oblastı" 3 Temmuz 1991'de Cumhuriyet statüsüne yükseltilerek Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti adını aldı. Rusya Federasyonu'nu oluşturan Cumhuriyetlerden biridir.

İDARİ BİRİMLER VE YERLEŞİM

Cumhuriyetin başlıca yerleşim merkezleri, Başkent Çerkesk, Karaçayevsk, Teberda, Arxhız, Kurcinuvo, Elbruzski, Üst-Ceguta, Erkin-Şahar, Udamny'dır. Daha küçük yerleşim yerleri ise pek çoktur.

Bölgenin asıl yerlileri Adıgeler olup, diğer gruplar daha sonra bu bölgeye yerleşti. 1830-38 yılları arasında bölge büyük ölçüde Rus istila ve denetimine girdi. Kuban ve Laba ırmakları arasında bulunan ve Çerkeslerce Base Ovası (Base Gubğö) denilen büyük bir alan Çerkes ve Abaza nüfusundan temizlendi. Bu nüfusun küçük bir kısmı Kabardey'den getirilen göçmenlerle takviye edilerek, Büyük ve Küçük Zelençuk ırmakları vadilerine, yani şimdiki yerlerine yerleştirildi. Çerkesler Kabartay ve Besleney lehçelerinde konuşurlar.

Jako (Alesçirey), Aliberdukovsk (Hağundokhuey), Habaz (Khasey Hable), Zeyiko (Hatoxhşikhuey), Koşhable, Yincigışxue, Besleney, Vak'ojile (Doxhşikhuey), Adıge Hable, Yersakhon (Abaza Hable), Baralki, Humara (Abıkkuhable) köyleri Adıge yerleşim birimleridir.

Karaçaylar ise, güneydeki dağlık kesim vadilerinde yaşıyor iken, 1944'te Kazakistan'a sürüldü. 1957 yılında geri dönen Karaçaylar'ın Çerkessk kentine, Adıge, Rus ve Abaza köyleri ve çevrelerindeki yerlere yerleşimine de izin verildi. Karaçaylar, Nogaycaya ve Balkarcaya yakın bir Türk lehçesi konuşurlar. Ama Karaçayca ile Balkarca aynı yazı dilini paylaşır, bu nedenle bu dile Karaçay-Balkar dili de denmektedir.

Hurzuk, Kart Curt, Uçkulan, Teberda, Elbrusski, Duvut, Cazlık, Mara, Novi Karaçay, Kumuş, Sarı Tüz, Pravukubansky, Krasnogorskaya, Cöbetey, Eltarkaç, Kızıl Kala, Pervomayskoe, Üçköken, Krasniy-Kurgan, Hasavut, Maruha, Zelençuk, Darzus, Arhız, Karaçay yerleşim birimleridir.

Abhazların ulusunun ortaya çıkması, M.S. 8. yy'da tarih sahnesine çıkan Apsil, Abazg, Sanıg ve Misimyan adlı boyların konsolidasyonu ile gerçekleşmiştir. Kuzey-Batı Abhazya'da Bzip nehrinden Tuapse'ye kadar uzanan bölgede yaşayan Abazgların, Abaza ulusunun doğması sürecinde odak noktası oldukları kabul edilir. Abazinler, 13.-14. yüzyıllarda Kuzey Kafkasya'ya göç etmiştir. Kuzeye yönelen Aşuwa (Tapanta) Abazaların göçünü Aşkarawa Abazaların göçü takip eder. Abazalar, Çerkezler ile birlikte kuzey batıdaki Küçük ve Büyük Zelençuk ırmakları vadilerini kapsayan Habez, Adıge-Hable ve Abaza rayonları ile Çerkessk'te yaşar.

Gum Lowkıt, Koydan, Kubina, Psij, Kara Pago, Alburğan (Biyberd), Yincig Çık'uin, T'ap'ant'a, Abaza Hable, Malo Abazinski, Staro Kubinsk, Novo Kubinsk, Apsuwa köyleri Abaza'dır.

Abazalar için oluşturulan ve 30 Haziran 2006'da resmen tanınan Abaza Rayonu'nun kuruluş çalışmaları sürmektedir. (Geniş bilgi bu bölümün sonunda.)

Nogaylar Kuzey Kafkasya'da yaşayan halklardan biridir. Nogaylar isimlerini Altın Ordu tarihinde önemli bir rol üstlenen, birçok boyu etrafında toplayıp, zamanla bütün iktidarı ele alan, hanları istediği gibi değiştiren

ve bu şekilde kırk yıl boyunca Deşt-i Kıpçak'a hükmeden "Nogay" adlı komutandan almışlardır. Yaşadıkları alanlar oldukça dağınıktır. Nogay Türklerinin yaşadıkları yerler; Rusya Federasyonu'na bağlı Karaçay Çerkez Cumhuriyeti, Stavropol ve Dağıstan'dır.

Nogaylar Karaçay Çerkes'te kuzeydeki Adige-Hable rayonunun kuzey düzlüğündeki 5 köyde, Yerkin Halk, Yerkin Yurt, Adil Halk, Kızıl Togay, Yerkin-Şahar yoğun olarak barınmaktadırlar.

8 Ekim 2006 tarihinde yapılan referandum sonuçları doğrultusunda Nogay Rayonu'nun kuruluş çalışmaları sürmektedir. (Geniş bilgi bu bölümün sonunda.)

Kafkasya'nın işgal sürecinden sonra 1860'larda bölgeye iskan edilen

Ruslar ise başkent Çerkessk dışında, batıdaki Zelençuk ve Prikuban rayonlarında yaşar.

Karaçay Çerkes'te ayrıca Ordjonikidzevski ve Kosta Hetagurova isminde iki de Oset köyü vardır.

Nogay Azınlık Bölgesi

Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti'nde Nogaylar için de bir Rayon oluşturulması çalışmaları sürüyor. Nogay bölgesini oluşturacak 5 yerleşim biriminde 8 Ekim 2006 tarihinde yapılan referandumda seçmenlerin yüzde 94'ü bölgenin kurulmasından yana oy kullandı. Nogay bölgesi olarak birleştirilmesi planlanan ve 10 bin seçmenin bulunduğu beş yerleşim merkezinde oylamaya katılım oranı yüzde 88.2 olarak gerçekleşti.

Nogay Rayon'unu oluşturacak İkon-Halk, Adil-Halk, Erkin-Yurt, Erkin-Halk ve Erkin-Şahar köyleri şimdiye kadar Adige Hable bölgesine bağlıydı.

2002 sayımına göre Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti'nde nüfusun % 3,4'ünü oluşturan 14 bin civarında Nogay yaşıyor.

Karaçay Çerkes Cumhuriyeti'ndeki tek şeker fabrikası Erkin-Şahar'da bulunuyor. Cumhuriyetin en verimli topraklarının bulunduğu Nogay Bölgesinden, Stavropol Bölgesi yerleşimi Nevinomisk ile Karaçayevsk Bölgesi yerleşimi Ust-Ceguta'yı birleştiren demiryolu geçiyor.

Nogay Bölgesi, Karaçay-Çerkes'in 10. Rayonu olacak.

Abaza Azınlık Bölgesi

Abaza Rayonu'nun oluşturulması konusu ilk kez Abaza halkının, "Rusya'nın sayıları az olan halkları"na dahil edilmesinin ardından gündeme geldi. Sayıları az olan halklara dahil edilmesinin ardından Abazalar, Rusya kanunları uyarınca varlıklarını ve kültürlerini devam ettirebilmek için bir takım haklar kazandılar. Bu haklardan biri tarihi topraklarında yaşama hakkı.

Karaçay-Çerkes'te 25 Aralık 2005'te yapılan referandumun ışığı altında Rusya Federasyonu hükümetinin 1 Haziran 2006'da aldığı karar çerçevesinde Karaçay-Çerkes Parlamentosu Anayasa'nın cumhuriyetteki idari

bölgelerle ilgili 62. maddesinin 1. fıkrasında değişiklik yaparak, sekiz olan idari bölgelere Abaza Rayonu'nu da ekledi. Abazaların yaşadığı yerler, 30 Haziran 2006'da idari bölge olarak resmen tanındı.

Tamamen oluşturulması için 1 Ocak 2009'a kadar geçiş süreci tanınan Abaza bölgesinin merkez yönetimi İnjiç-Çukun kasabasında olacak. Referandumla yeni oluşturulan Abaza bölgesinin Abazaların toplu olarak yaşadığı ve Prikuban, Habez ve Ust-Cegutin bölgelerine bağlı Kara-Pago, Psij, İnjiç-Çukun, Elburgan ve Kubina kasabalarından oluşması öngörülüyor.

Abaza Rayonu, Abazaların toplu olarak yaşadığı ve ülke coğrafyasının yüzde 2'sine tekabül eden 300 kilometrekarelik bir alanda kuruldu. Toplam nüfusun yüzde 7,4'ünü oluşturan 32 bin civarındaki Abaza'nın sadece 15 bini yeni oluşturulan bölge sınırları içinde yaşıyor.

Abaza Rayonu 1 Ocak 2009'da işlevsellik kazanacak.

Karaçay Edebiyatı:

Karaçay yazılı edebiyatının kuruluş dönemi Kasbot Koçhar, Appa Canibek ve İsmail Semen gibi halk şiirinin son temsilcileri ile dönemin Çarlık Rusyası okullarında, İstanbul ve Dağıstan medreselerinde tahsil görerek yurtlarına dönen İslam Kırımşavhal, İsmail Akbay, İslam Hubiy, Umar Aliy, Ashat Bici, İsmail Karaköt, Azret Örtten ve Hasan Appa gibi Karaçaylı genç eğitimcilerle başlamıştır. Kuruluş döneminin şairleri, başta İssa Karaköt ve Azret Örtten olmak üzere, Davut Baykul, Abdulkerim Batça, Hasan Bostan ve diğerleri yeni gelen Bolşevik ve sonrasındaki Sovyet düzeninin iyiliğini, rahatlığını, fakir halkın ihtilali nasıl sevinçle karşıladığını anlatan coşkulu şiirler yazmışlardır.

1927 yılında İslam Hubiy'in başkanlığında Abidat Botaş, Magomet Dışekov ve Halid Astejev'in kurucu üyeliğinde "Karaçay-Çerkes Yazarlar Birliği" kurulmuştur. Bu derneğin Karaçay yazılı edebiyatının gelişmesinde büyük katkısı vardır. Kuruluşun şiir bölümünü İssa Karaköt ile Ashat Bici, nesir bölümünü Abdulkerim Batça, tiyatro ve piyes bölümünü de Gemma Geben ile Abidat Botaş yürütmüşlerdir. Bu dönemde ortak hazırlanan "Almanak-Karaçay Sovyet Sanatı ve Edebiyatından Örnekler", Karaçaylı şairlerin müşterek hazırladıkları "Şarkılar ve Maniler", "Şarkılar ve Şiirler", "Şiirler ve Şarkılar" adlı kitaplar yayımlanmıştır.

Bu dönemde, "Kara Kübür" [Kara Sandık] adlı romanın müellifi Hasan Appa dikkat çekmektedir. Hasan Appa'nın yazılı Karaçay edebiyatındaki asıl önemi ve şöhreti 1935 yılında yayımlanan meşhur "Kara Kübür" [Kara Sandık] adlı üç ciltlik romanıyla teşekkül etmiştir.

1940-1960 yılları döneminin belli başlı şair ve yazarları arasında, Umar B. Aliy, Abdulkerim Baykul, Şaharbiy Ebze, Tohtar Borlak, Magomet Orus, Halimat Bayramuk, Osman Hubiy, Azret Semen, Azamat Süyünç, Seyit Laypan, Magomet Çotça, Magomet Hubiy, Nasu Abayhan adları sayılabilir.

Bu dönemin en önemli özelliği, 1930'lu yılların ortalarında seslerini duyurmaya başlayan Halimat Bayramuk, Osman Hubiy ve Azret Semen gibi genç edebiyatçıların yazılı Karaçay edebiyatına yeni bir çizgi getirmeleridir.

Halimat Bayramuk ve Osman Hubiy ile bu dönemin diğer yeni edebiyatçılarının şiirde ve nesirde olgun eserler vermeye başladığı sırada, 2 Kasım 1943 tarihinde Karaçay Türkleri top yekün Orta Asya'nın muhtelif bölgelerine sürgün edilmişlerdir.

1960-1970 yılları arası dönemde, Karaçayların Orta Asya'daki sürgün hayatı sona erip Kafkasya'ya dönmelerinden sonra; Halimat Bayramuk, Osman Hubiy ve Azret Semen gibi önde gelen edebiyatçılar, Karaçay edebiyatını büyük bir heyecanla yeniden kurma çalışmalarına başlamışlardır.

Bu dönemde eskilerle birlikte yeni edebiyatçılar da yetişmeye başladı. Yeni şair ve yazarların arasında Nazir Hubiy, Kulina Sılpagar, Husey Cavba, Bilal Appa, Mussa Batça, Nazifa Kagıy, Azret Akbay, Albert Özden, Mediha Şaman, Baydımat Keçeruk'un adları sayılabilir.

1970-2000 yılları arası dönemin başlarında verilen edebi eserlerin en belirgin özelliği, konuların toplumsallıktan bireyselliğe kaymasıdır. SSCB'de M. Gorbaçov ile başlayan açıklık siyasetiyle birlikte, 1980'lerin sonlarından itibaren Karaçay edebiyatında da değişimler yaşanmıştır. Son on yıllık dönemde, bilhassa şiirde millî değerler ve milliyetçilik ön plana çıkmıştır. Bu dönemin yeni edebiyatçıları arasında; Bilal Laypan, Dina Mamçu ve Fatima Bayramuk adlarını sayılabilir.

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

***İgilyk – Karaçay-Çerkes Bölgesel Kamu Hayırseverlik Vakfı**

Başkan: Aminat Bilyalovna SEMENOVA

Başkan Yardımcısı, Vakıf Kurulu Başkanı: Akhmat Askerbiyevich EBZEEV

İrtibat: PO Kutusu 53 Baş Posta Ofisi Cherkess/Rusya Federasyonu 369000

Tel. +7 87822 64244, 63698 e-mail: igilyk@yandex.ru

***Batı Kafkas Anatilik Merkezi**

Başkan: Akhmat Askerbiyevich Ebzeyev

Rashid Tokhtarovich Khatuyev (idari direktör)

İrtibat: Glavpochtamt 53, Cherkessk – KÇR 369000

Tel. (8652 65-10-62, (905 497-87-75

E-mail: zkac-kchroo@yandex.ru, ebze1@yandex.ru

***Karachay Gençliği Birliği**

KÇC bölgesel organizasyon

Başkan: Kharun Mudalifovich Akbayev

İrtibat: Cherkessk – KÇC

Tel. 8652 96-86-94

E-mail: akharun@yandex.ru

*"Lebed" Rusya Genç Politikacılar Hareketi KÇC Şubesi

Başkan: Alexey Shurygin

Sovyet 63, Cherkessk/KÇC 369000

Tel. (87822 5-33-37 (iş); 4-26-41 (ev)

E-mail: lebed_kchr@mail.ru

*ALAN – Bölgesel Sosyopolitik Hareket

Başkan: Akhmat Abdulovich Katchiyev

Yardımcı: Sufiyan Uzeirovich Beppayev

İrtibat: Cherkessk - KÇC

Tel: (87822 6-41-26, faks (87822 6-41-31

*Camağat - Bölgesel sosyopolitik hareket

Başkan: Soltan Saidovich Temirov

Sorumlu Sekreter: Zayneb Mussayevna Batdyeva

İrtibat: Krasnoarmeyskaya 53, 369000, Cherkessk – KÇC

Tel. (87822) 5-44-64, faks 5-06-03

EĞİTİM VE KÜLTÜR

KÇC Üniversiteler ve Bölümleri:

Karaçay-Çerkes Devlet Teknoloji Akademisi

www.kchgta.ru

Mekanik Teknoloji Fakültesi

İnşaat Fakültesi

Ekonomi Fakültesi

İşletme Fakültesi

Matematik Fakültesi

Ziraat Fakültesi

Açık Öğretim Fakültesi

Karaçay-Çerkes Devlet Pedagoji Üniversitesi

<http://kcspu.narod.ru/>

Fizik-Matematik Fakültesi

Coğrafya Fakültesi

Filoloji Fakültesi

Tarih Fakültesi

Kimya Fakültesi

Biyoloji Fakültesi

Anaokulu Öğretmenliği

Basın Kuruluşları

* Karaçay, Karaçayca, 1924 den beri devlet tarafından çarşamba ve cuma günleri yayınlanıyor. Tirajı: 9.100

* Vesti Gor(Dağdan Haberler), Rusça, özel gazete. Haftada bir salı günleri stavropol ve Karaçay-Çerkes'de yayınlanıyor.

* Jijn Karaçayev- Çerkes(Karaçay Çerkes'te Hayat), Kerkezi Moskova, Cumhuriyetteki toplumsal-politik gelişmeleri irdeliyor. Tirajı: 8.000

* Nogay Davısı(Nogayların Sesi), Nogayca, devletin desteği ile haftada 2 gün çarşamba ve cuma günleri yayınlanıyor. Tirajı: 2.300

* Abazaşta(Abaza Yurdu), Abazaca, 1924 den beri devlet tarafından çarşamba ve cuma günleri haftada 2 kez yayınlanıyor. Tirajı 3800 ad.

* Den Respublika (Cumhuriyet Günlüğü), Rusça, resmi gazete. Hükümet ve parlamento çalışma ve kararlarını yayınlanıyor. Salı, Perşembe, cumartesi günleri olmak üzere haftada 3 kez çıkıyor. Tirajı :10.300

* Mk- Kavkaz, Rusça, Rusyanın Kuzey Kafkasya'ya yönelik gazetesi. Karaçay-Çerkes, Kaberdey- Balkar, Kuzey Osetya, Stavropol, İnguşetya, Çeçenitan da haftada bir gün yayınlanıyor. Tirajı: 15.100

* Narodi Kavkaz(Kafkasya Halkları), Rusça, 1997 den beri, haftada bir kez bölgesel olarak yayınlanıyor .

* Novaya Jijn (Yeni Hayat), Rusça, haftada bir kez yayınlanıyor, özel gazete,

* Prpmetey, Rusça, Karaçay Çerkes Komünist Partisi'nin yayın organı, haftada bir kez yayınlanıyor. Tirajı 3200.

* Çerkes Xeku (Çerkes Vatanı), Adigece, 1924 den beri devletin desteğinde, haftada 2 kez çarşamba ve cuma günleri yayınlanıyor. Tirajı: 4600

* Çerkesk, Rusça, 1998 den beri haftada bir kez yayınlanıyor. Yerel yönetimin gazetesi, Çerkesk şehri ile ilgili gelişmeleri aktarıyor. Tirajı: 5100

* Ekonomika Karaçay Çerkes, Rusça, Karaçay Çerkes sanayici ve işadamları birliğince haftada bir kez yayınlanıyor. Cumhuriyette ki ekonomik gelişmeleri aktarıyor. Tirajı 2000

* Ekspres Potça(Ekspres Posta), Rusça, posta hizmetlerinin anlatıldığı bir gazete, haftada bir kez posta teşkilatı çıkarıyor. Tirajı 23650

* Ya Rusiç, Rusça, Karaçay Çerkes de yaşayan Slavyanların gelenekleri ve göreneklerini anlatıyor, haftada bir kez yayınlanıyor. Yayımcısı "Ross" toplumsal politik hareketi. Tirajı 1500 (Yayınına bir süre ara verdi)

Kaynak : <http://www.bilgicik.com/yazi/karacay-cerkez-cumhuriyeti-turan-illeri/>

<http://efrasyap.org/Icerik/IcerikDetay.aspx?IcerikID=741>